

filosofia

Filosofia, en català! (IX)

Miquel Àngel Ballester

Divulgador de la filosofia

La tasca editorial de la Universitat de Barcelona (UB) és exemplar, especialment des que ha donat un nou impuls a les publicacions de filosofia en llengua catalana a través de la col·lecció 'Filosofia UB', sota la direcció de Josep Monserrat, catedràtic de la Facultat de Filosofia de la UB i expresident de la Societat Catalana de Filosofia, que ha prestat especial atenció al pensament contemporani i a la recuperació d'obres rellevants de la història del pensament. El darrer llibre publicat fins al moment són escrits en homenatge de Salvi Turró. Els dos llibres precedents estan dedicats a la filosofia política i a filòsofes contemporànies. El primer es titula *Filosofia política. Una introducció* (2024) i és un manual coral escrit com una introducció a aquesta disciplina; el segon, *Filòsofes de la contemporaneïtat* (2023), és un estudi molt documentat de Núria Sara Miras sobre les aportacions a la història de les idees de sis pensadores compromeses dels segles XX i XXI. Ambdós llibres han tingut molt bona acollida, com ho demostra el fet que ja van per la segona i tercera edició, respectivament. El de Núria Sara, a més, ha rebut el premi de la Xarxa Vives a la millor edició universitària en Arts i Humanitats.

La col·lecció 'Filosofia UB' també acull quatre escrits d'Anna Masó sobre Arendt; un llibre de Jane Addams; *El monolinguïsm de l'altre* (2017), de Derrida; *Sub lege pugnamus* (2017), de Pompeu Casanovas; un volum sobre romanticisme alemany de Robert Caner-Liese; el llibre de Salvi Turró *Filosofia i Modernitat* (2016); i *Refundar el cosmopolitisme* (2015), d'Yves Charles Zarka. Els tres llibres més antics de la col·lecció es remunten a 1997 i són *Les lliçons sobre història i dret a Kant* (1997), un recull amb les aportacions del curs impartit per Salvi Turró a la Facultat de Filosofia l'any 1994-1995 amb motiu del bicentenari de *La pau perpètua* de Kant; un estudi sobre la llibertat i el mal a Leibniz a càrrec de Dídac Ramírez; i una proposta metodològica dirigida als alumnes de filosofia, a càrrec de Josep M. Bech. Una de les fetes editorials més destacades de la UB és la primera traducció completa al català de la *Crítica*

de la raó pura (2024), per part del malaguanyat Miquel Montserrat Capella, amb motiu del tricentenari del naixement de Kant i que juntament amb *Sobre l'home* (2002), de Hobbes, i les *Meditacions cartesianes* (2016), de Husserl sumen els tres únics títols de la col·lecció 'Filosofia UB. Sèrie Magna'.

Especialistes lul·lians

La UB acull els estudis dels especialistes lul·lians de l'àmbit lingüístic català i internacional a la col·lecció 'Blanquerna'. El darrer títol d'aquesta col·lecció és un recull dels *Estudis lul·lians* (2023), d'Anthony Bonner. Hi ha dos volums que recopilen les actes d'obertura i tancament de l'Any Lull (el setè centenari). Altres títols anteriors són *L'art de la conversió* (2016), de Harvey J. Hames; *Ramon Llull i el lul·lisme; pensament i llenguatge* (2012), de Maribel Ripoll i Margalida Tortella; *El Diàleg en Ramon Llull: l'expressió literària com a estratègia apologetica* (2012), de Roger Friedlein; *L'art i la lògica de Ramon Llull. Manual d'ús* (2012), d'Anthony Bonner; el *Diccionari d'escriptors lul·listes* (2009), de Trias Mercant; les *Actes de les Jornades internacionals lul·lianes. Ramon Llull al segle XIX* (2006), que recull els tex-

tos de les sessions d'inauguració i clausura, ponències i comunicacions; *Els fons manuscrits lul·lians de Mallorca* (2004), de Llorenç Pérez; el *Diccionari de definicions lul·lianes* (2003), de Maribel Ripoll i Anthony Bonner; i el *Diplomatari lul·lià* (2001), de J.N. Hillgarth. La col·lecció de 14 volums coeditats amb la Universitat de les Illes Balears es

completa amb un estudi sobre *La ciència en català a l'edat mitjana i el Renaixement* (2002), de Lluís Cifuentes, i un altre sobre el trobador Cerverí de Girona. Potser el ritme d'edició de la UB hauria de ser més àgil, tenint en compte que aquests darrers tres anys (2022-2024) només ha publicat sis llibres, però s'ha de valorar el temps que du traduir obres tan cabdals com la *Crítica*, ni més ni maco que els darrers set anys de vida de Montserrat Capella.

El departament de Filosofia de la UB publica la revista *Convivium*. La revista ha tingut dues etapes, la primera, va des de la seva fundació, el 1956, fins al 1975, amb 46 números i només nou escassos articles en català. La segona etapa comença el 1990, després de 15 anys de silenci, amb una presentació bilingüe (castellà-català), i amb una presència inicialment escassa de la filosofia en català, restringida fins al número 30 als articles signats per Jordi Sales, Norbert Bilbeny, Jordi Ramírez, Margarita Mauri, Misericòrdia Anglès, Bernat Castany, Joana Ferrer, Àngel Castiñeira, Lluís Alegre, Josep Temporal, Hug Banyeres, Manuel Canals, Andreu Grau, Salvi Turró, Josep Monserrat, Ignasi Roviró, Joan González Guardiola, Ber-

nat Torres i Joan Cuscó. A partir del número 31 (2018), s'observa una tendència cap a la normalització del català, que es consolida en el número següent, on per primera vegada hi ha més articles en català que en castellà, i que arriba a ser molt destacada també en el número 33 (2020). Aquesta etapa arriba fins als nostres dies. Actualment, la revista té una periodicitat anual i conté articles i ressenyes en català, castellà, anglès, i altres idiomes europeus. El darrer número publicat és el 37 (2024), i inclou tres textos en català: un article de Daniel Salgueiro sobre el Cràtil de Plató, la ressenya d'Andreu Grau sobre els *Contes filòsofics* (2022), de Voltaire, i una altra ressenya escrita per Oriol Ponsatí sobre el llibre de Bernat Joan Marí titulat *Nietzsche i el modernisme literari català* (2024).

Per la seva banda, el departament de Filosofia de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) edita *Enrahonar*, revista acadèmica de filosofia fundada l'any 1981 que publica treballs acadèmics de recerca que tracten temes d'actualitat com la millora genètica, la desinformació i la postveritat, ètica i salut, epistemologies feministes, l'estètica de les imatges, els drets humans i la globalització, a més d'estudis que actualitzen el pensament d'autors com Zizek, Husserl, Heidegger, Nietzsche, Schopenhauer, Kant i Descartes. El volum 44 (2010) és un monogràfic sobre la filosofia catalana en el segle XX, el volum 42 (2009) tracta de la filosofia catalana medieval i moderna. La política editorial és traduir els textos escrits de Zizek, Habermas, Balibar i Abensour. El darrer volum publicat fins ara és el 73, corresponent a l'any 2024 dedicat a pensar les narratives en la transició digital.

La coedició amb Herder

La Facultat de Filosofia de la Universitat Ramon Llull i l'editorial Herder coediten la revista de filosofia *Comprendre*, amb una trajectòria de més de vint-i-cinc anys. La línia de filosofia catalana en català es va mantenir entre el 1999 i el 2010, sota les direccions successives de Josep Monserrat i Ignasi Roviró. Des que existeix el conveni de coedició amb Herder i sota la direcció d'Armando Pego, el català ha anat perdent pes, desplaçat per articles escrits en altres idiomes europeus com l'anglès, el francès, l'italià i, naturalment, el castellà, amb l'excusa de cedir davant les noves exigències de qualitat científica i la imposició d'estrictes estàndards acadèmics. Abans de l'entrada de Herder, la revista era íntegrament en català i les col·laboracions en altres idiomes es traduïen. Aquesta primera etapa monolingüe va des de la seva fundació, el 1999, fins al 2010. ♦

“
La UB acull els estudis dels especialistes lul·lians de l'àmbit lingüístic català i internacional a la col·lecció 'Blanquerna'”

M.A.B.

